

Eesti nüüdiskirjandus

Janek Kraavi

Stefano Tani: 21. sajandi metafoorid

- ekraanid (iseenda vaatamine, s. t ühiskondlikku olemist, mis on tegelikult ohutu iseendaga olemine; ekraan on peegli ja kaitse funktsioonis)
- Alzheimeri tõbi (iseenda või mina tühjaksvalgumine; mälu delegeerimine)
- zombid (iseenda muundamine; virtuaalse keha poole püüdlemine, mõtlemise väljalülitamine;)
- kõik esindavad mina-suhet, enesele-osutavat hoiakut

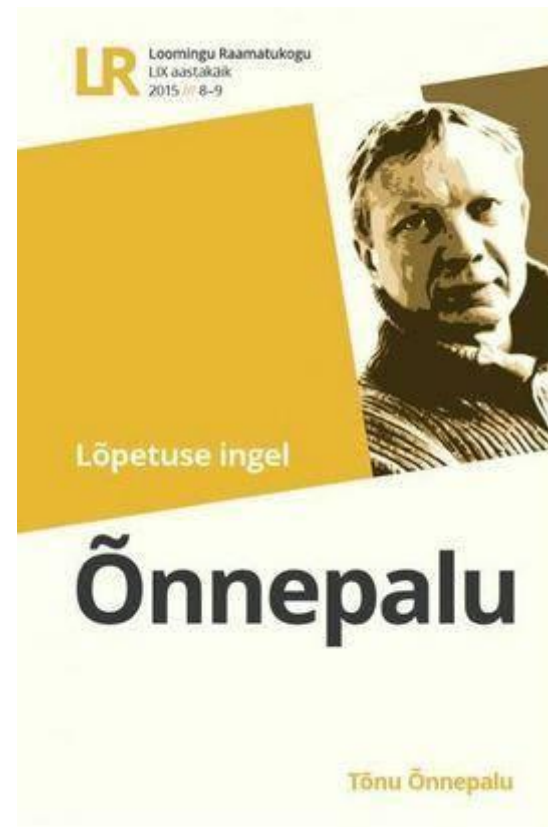
Nüüdiskirjanduse teemad

- globaliseeruv maailm, mille vormideks majanduskriis, terrorioht ja „lõputa sõda”, rassi- ja sooproblemaatika, kiired muutused tehnoloogias, muutused inimeste liikumistrajektorides, keskkonnaprobleemid. Katusküsimus: mida tähendab elada tänapäeva maailmas, mida tähendab olla inimene tänapäeval?

Tõnu Õnnepalu. Lõpetuse ingel.

Loomingu Raamatukogu, nr 8-9, 2015

- lõpumeele
sõnastamise katsed
dialoogis kunsti,
religiooni ja
loodusega, jälle
omaelulugu, saare-
eksistents

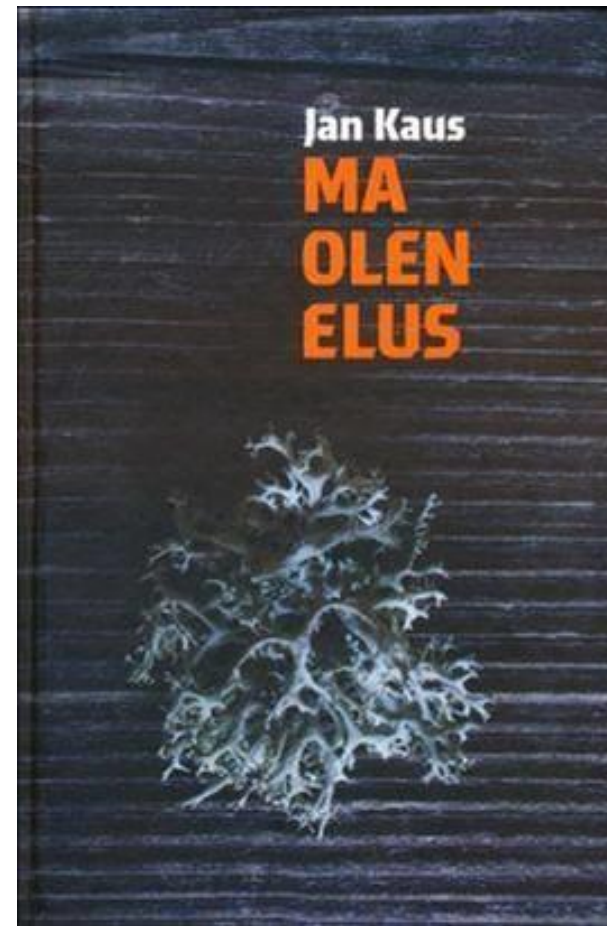
Suur fantaasia

- Eesti müüdi eepiline läbikirjutus
- Positiivne suhe Eestisse, negatiivse ümberpööramine
- Teos asetub ajaloo alaste vaidluste ja pagulaskriisi foonile
- Vaimukad seosed ja järeldused
- Keskseid kujundid: perifeeria ja mets

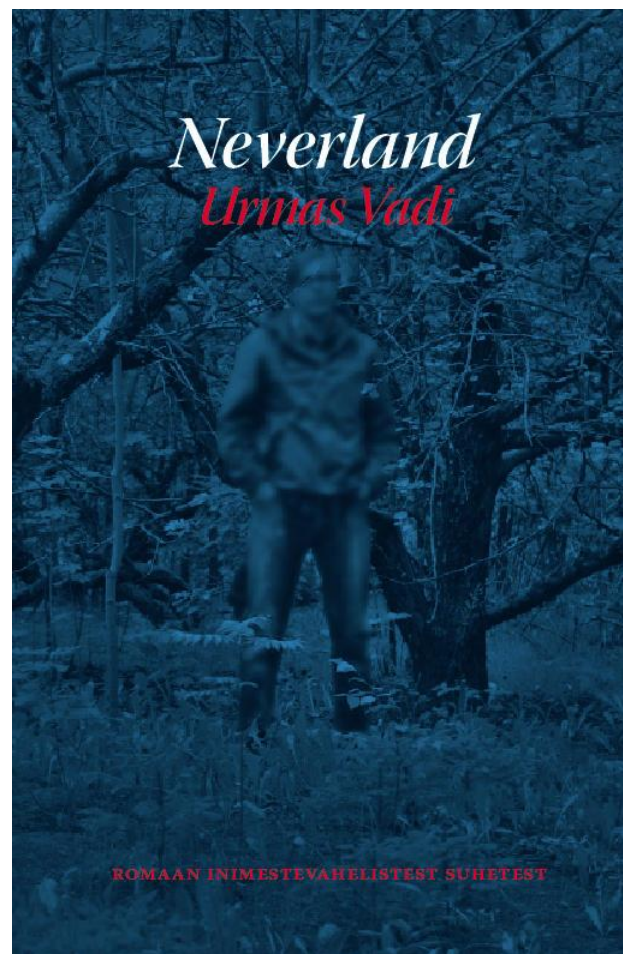
Suur romaan

perekonnaromaan, vaadeldakse kolme põlvkonna saatusi, mida ühendab vereliini ja pärilikkuse edasikandumise teema, palju kõrvalteemasid: kodu, paigavaim, vägivald, ajaloo kummitused, eestivene teema, globaalne business ja ökoloogiline ähvardus, “eesti loo” allegooria; palju vaatepunkte: “ta tundis” või “ta mõtles” vormel rõhutab seesmist psühholoogilist intensiivsust; aja ja sündmuste fragmentaarne esituslaad, palju sümboleid (mesilased, lilled, saar, rongid jne) ja omajagu unenäolisust jt modernismi mõjud.

Kaasaja Eesti ja eestlane

- Urmas Vadi kirjeldab mineviku ja tuleviku vahele lõksu jäänud eestlase ja eestluse (stereo)tüüpe, hirme, kinnismõtteid - sellest kujuneb kohati detailne ja tundlik, vahel jämeda joonega karikeeriv ja rahvalik-paroodiline, kuid kindlasti kaasahaarav ning lugeja silme ees kaleidoskoobina pöörleva hakkav "tontidega" võitlemise lugu

Uus realism: David Shields. Reality Hunger. A Manifesto, 2010

- “Teadlik mittekunstilisus: „toores“ materjal, näiliselt läbimõtlemata, filtriteta, tsenseerimata ja ebaprofessionaalne. (Kas viimase poolsajandi vältel on tehtud midagi mõjukamat, kui Abraham Zapruderi Super-8 kaameraga filmitud kaadrid Kennedy mõrvamisest?) Juhuslikkus, avatus juhusele ja vedamisele, spontaansusele; kunstiline riskimoment, emotsionaalne appikarje ja intensiivsus, lugeja/vaataja osalus: liialdatud literaalsus, tähenärijalik toon, nagu reporter vaatleks võõrast kultuuri; plastiline vorm, puäntillism; kriitiline autobiograafilisus, eneserefleksiivsus, enese-etnograafilisus, antropoloogiline autobiograafia; nähtamatuseni hägustatud piir ilukirjanduse ja mitteilukirjanduse vahel: tegelikkuse lõksumeelitamine ja ligitõmbavus”

HAPKOMAH "Kuidas minust sai HAPKOMAH"

- Tallinna narkomaani omaelulugu, subkultuurne ja etnograafiline kirjeldus, toores ja toimetamata keel, mõjuv ja traagiline

Transgressiivne kirjandus

- Janek Kraavi. Transgressiivse kirjanduse poetikast I. Näiteid eesti nüüdiskirjandusest. – Keel ja Kirjandus, nr 11, 2016
- Janek Kraavi. Transgressiivse kirjanduse poetikast II. Juhtumikäsitus: Kaur Kenderi “Untitled 12” – Keel ja Kirjandus, nr 12, 2016
- Janek Kraavi. Obstsöönsuse poetika ja seksuaalsuse representatsioon I. Põhimõisted – Vikerkkaar, nr 3, 2017

Transgressiivsed teemad

- ... on seotud kehaga, keha intiimsete funktsioonide, vigastustega, seksuaalaktiga, kehaeritistega, haigustega, vägivallaga, sõltuvusilmingute, laipadega
- ... on seotud psühholoogiliste, eetiliste ja sotsiaalsete nähtustega. Näiteks vaimuhaigused, moraalsed puudused (julmus, reetlikkus, äärmuslik egoism ja materialism jms), kuritegevus

Maarja Kangro “Klaaslaps”

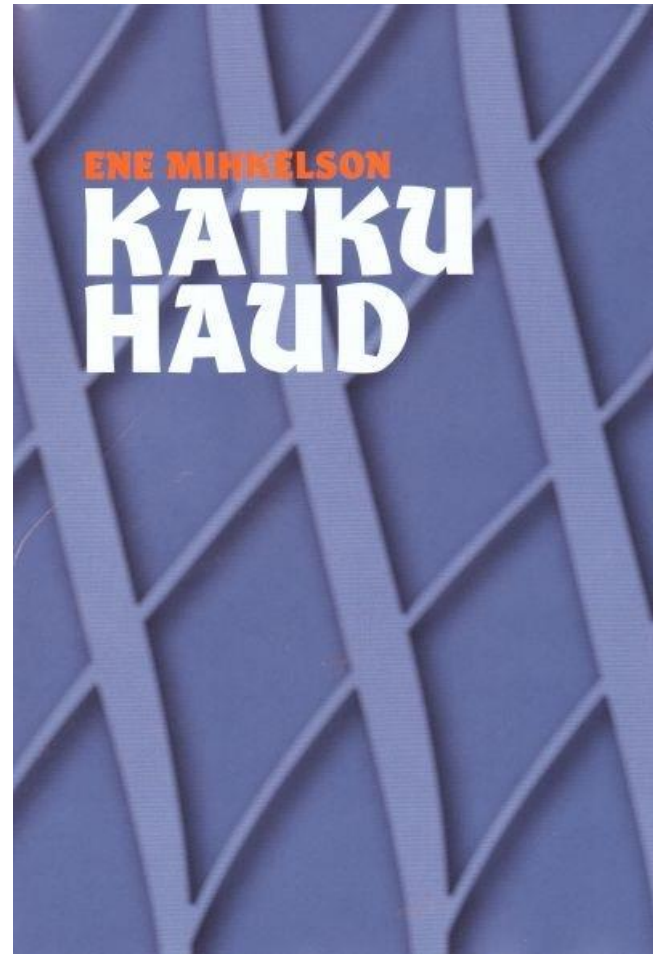
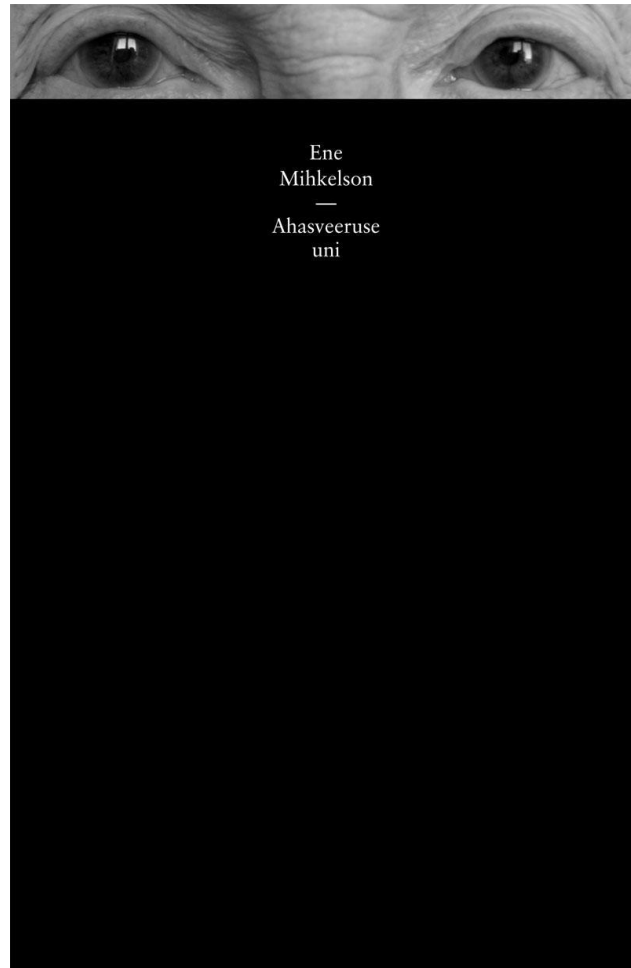
- transgressiivse autobiograafilise kirjanduse suurteos, traumatekst, kus kirjeldatakse kunstliku viljastamise protsessi ja lootefaasis väärarenguga lapse kõrvaldamist, abjektne kirjandus, mis lähtub kehalisuse juurde kuuluva vigase, vastiku ja võika kirjeldamisest; palju ka tehnilist meditsiinilist sõnavara, mida tõlgivad päriskeelde luuletajast ja intellektuaalist jutustaja sageli iroonilised või humoorikad kommentaarid; võibolla on surnult sündiv laps siin ka kriisiajastu metafooriks

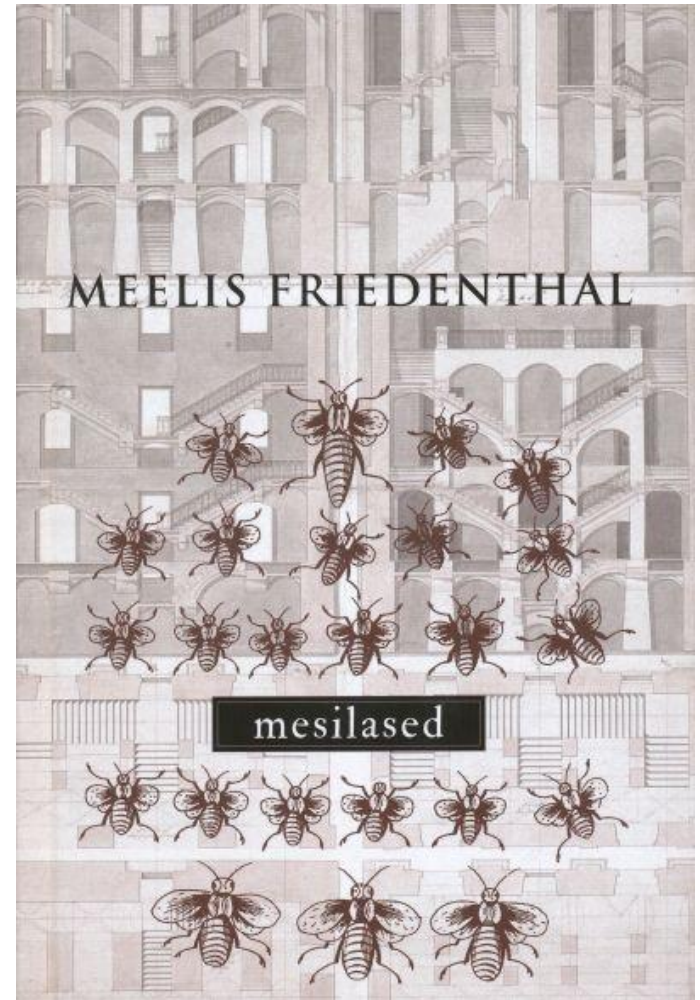
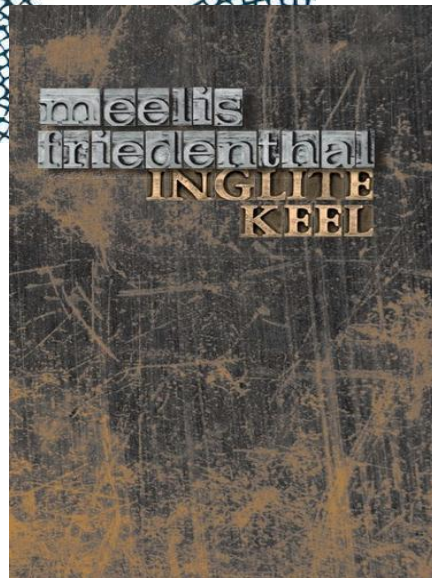
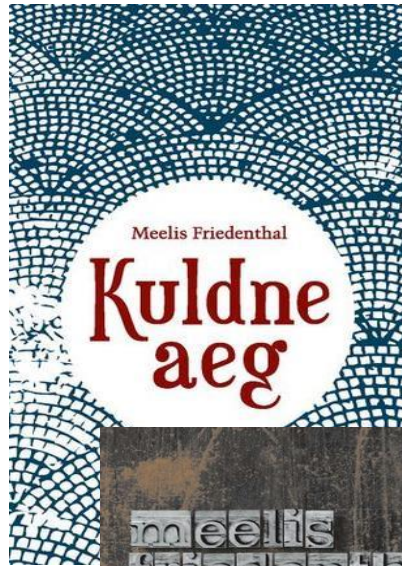
Ajalugu ja jutustamine 21. saj kirjanduses

- eemaldumine postmodernistlikust suhtest minevikku, mis väljendub selles, et ajalugu on narratiiv, “lugu”
- otsitakse võimalust ületada “lõhe” narratiivse vormi ja ajaloolise aktuaalsuse või materiaalsuse vahel (ehk: jutustuse ja sündmuse vahel)
- ajaloolise realismi poole liikumine, tõe ja mälu vahekordade uurimine, st eetilise hoiaku rõhutamist
- teosed, mis püüavad väljendada mineviku vahetut olemasolu ja teevad seda läbi ebapiisavuse või ebaadekvaatsuse tajumise ja pingeliste katsete kinni püüda mööduvat aega.

Ene Mihkelsoni romaanid

Meelis Friedenthal

Eestivene kirjandus

- 2000. aastate kirjanike läänelik orientatsioon
- erinev (“teise”) vaade eesti avalikule ruumile (A. Ivanov “Peotäis põrmu”), mittepoliitiline vaade
 - a) tuulelohe metafoor (J. Kaus)
 - b) rahvusülene kirjandus (E. Laanes)
- identiteediprobleem (nt I. Kotjuhi või S. Grigorjeva luules, Ivanovi “Tuhk”)
- kirjanduslik pluralism: postmodernism, uussiirus jt
- suur emotsioon ja temperament, eepilisus
- filosoofiline eksistentsikirjeldus

Andrei Ivanov, “*nonbelonger*”

